

ПРАБЛЕМЫ ВЫЗНАЧЭННЯ АНАЛІТЫЧНЫХ НАМІНАЦЫЙ

Бруцкая А.А.

Белорусский государственный университет

Мэтазгодна разглядаць аналітычныя намінацыі (АН) у аспекце міжузроўневых сувязей мовы: як элементы марфалагічнай, сінтаксічнай і лексічнай падсістэм. Для таго каб акрэсліць межы АН, неабходна засяродзіць увагу на вызначэнні і размежаванні паняццяў «аналітычныя формы», «аналітычныя лексемы» і «аналітычныя канструкцыі».

У лінгвістычнай літаратуры у вузкім сэнсе *аналітычныя канструкцыі (АК)* разглядаюцца як складаныя адзінкі непасрэдна сінтаксічнага ўзроўню. Напрыклад, 'There are *a thousand details*' (шматкампанентны дзейнік), 'I am not quite so bulky' (шматкампанентны выказнік). У даследаваннях П.А. Леканта такія моўныя адзінкі характарызуюцца функцыянальным адзінствам (сінтаксічнай непадзельнасцю) і семантычнай паасобнасцю, з'яўляюцца адзіным членам сказа.

Кіруючыся пэўнымі граматычнымі правіламі, многія лінгвісты разглядаюць аналітычныя ўтварэнні ў якасці *аналітычных форм (АФ)*, але маюць розныя падыходы да іх вызначэння.

Паводле думкі І.А. Смірніцкага і некаторых іншых даследчыкаў (У. У. Вінаградава, Б.А. Абрамава, М. М. Гухмана, В. Н. Ярцавай, В. М. Жырмунскага, Н. Д. Аруцюнавай і інш.), АФ – гэта свабодныя словазлучэнні, «словосочетание некоторого основного слова (в определенной его форме) с известным служебным словом (или с комплексом служебных слов)» [1]. АФ – адзіныя словы (у пэўнай граматычнай форме), якія маюць сінтэтычныя карэляты ў той жа граматычнай катэгорыі. Аднак Н.А. Лапанова ў дачыненні да англійскай мовы падкрэслівае правамернасць азначэння алітычнымі такіх форм, якія (незалежна ад наяўнасці ці адсутнасці іх сінтэтычных карэлятаў) складаюцца са службовага кампанента – «мадыфікатара» і лексічнага кампанента – «дыферынцыятара».

Сярод лінгвістаў няма адзінага погляду на межы АФ. Некаторыя даследчыкі (І.А. Смірніцкі, Л.С. Бархудараў, У.Я. Плоткін і інш.) уключаюць у склад АФ англійскай мовы шматкампанентныя формы дзеяслоўнага часу *'I shall order you a cup of hot coffee'*, ладу *'Let us go!'*, стану *'Mrs. Hudson has been knocked up'* і трывання *'...we were sharing rooms as bachelors in Baker Street'*. Іншыя пашыраюць састаў аналітычных форм, далучаючы да іх шматслоўныя формы ступеней параўнання прыметнікаў і прыслоўяў (Ю.С. Маслаў і інш.) *'I sleep more heavily than you'*, *'He spoke of coming into town today upon some most important business'*, спалучэнні знамянальных слоў з прыназоўнікамі (як аналітычныя формы склонаў) *'a promise of secrecy'* і ўтварэнні з артыклем (як аналітычныя формы перадачы «дакладнасці» / «недакладнасці») *'He is the man I saw yesterday'*. Дыскусійным застаецца пытанне, ці лічыць аналітычнымі формамі спалучэнні сэнсавых дзеясловаў з мадальнымі.

Такім чынам, АФ – гэта спалучэнні двух і больш кампанентаў, якія служаць для перадачы граматычнага значэння шляхам узаемадзеяння знамянальнага слова (як носьбіту лексічнага значэння) і службовага сродку.

Што да *аналітычных лексем (АЛ)*, то, абапіраючыся на разуменне лексемы ўвогуле як двухбаковай адзінкі лексіка-семантычнай сістэмы, В.Г. Шабаяеў вызначае АЛ як «базовые единицы лексико-семантического уровня, имеющие общеграмматически оформленное лексическое значение» [2].

Даследчыкі падкрэсліваюць, што пашырэнне АЛ у англійскай мове з'яўляецца вынікам дэрывацыйнага лексемаўтварэння і падзяляюць іх на дзве асноўныя групы: аналітычныя дзеяслоўныя лексемы (у склад якіх, паводле класіфікацыі У.Я. Плоткіна, уваходзяць дзеяслоўна-дзеяслоўныя *'get going'*, дзеяслоўна-ад'ектыўныя *'keep silent'*, дзеяслоўна-іменныя *'to make the matter'* і дзеяслоўна-прыслоўныя лексемы *'to blink up'*) і аналітычныя іменныя лексемы (АІЛ), кампанентны састаў якіх дагэтуль з'яўляецца нявызначаным.

Мы разглядаем АЛ як фанетычна, семантычна і граматычна цэласныя лексічныя ўтварэнні, якія складаюцца з некалькіх нераўназначных кампанентаў і выконваюць аднолькавую сінтаксічную функцыю.

Такім чынам, на аснове аналізу розных падыходаў да азначэння шматкампанентных моўных адзінак тэрмін АН здаецца нам найбольш універсальным і ўсебаковым у адносінах да дадзеных утварэнняў. Адсюль можна абзначыць АН як складаныя (шматкампанентныя) моўныя адзінкі ў форме слоў (кампазітаў) і спалучэнняў слоў, якія з'яўляюцца вынікамі лексічнага, граматычнага ці дэрывацыйнага аналітызму.

Літаратура

1. Смирницкий, А.И. Морфология английского языка / А.И. Смирницкий. – М., 1959. – 440 с.
2. Шабаев В.Г. Грамматические, лексические и когнитивные аспекты аналитической глагольной номинации в английском языке : монография / В.Г. Шабаев. – Красноярск : Научно-инновац. центр, 2015. – 312 с.